

1

מקום להידוק
דפי השאלון

75241

משרד החינוך

אגף בכיר בחינוך

מחברת בחינה

המנהל הפדגוגי

לנבחנים ולנבחנות שלום,

יש לקרוא את ההוראות בעמוד זה ולמלא אותן בדיוקנות. אי-מילוי ההוראות עלול לגרום לתקלות ואף להביא לפסילת הבחינה. הבחינה נועדה לבדוק הישגים אישיים, ולכן יש לעבוד עבודה עצמית בלבד. בזמן הבחינה אין להיעזר בזולת ואין לתת או לקבל חומר בכתב או בעל פה.

אין להכניס לחדר הבחינה חומר עזר – ספרים, מחברות, רשימות – חוץ מ"חומר עזר מותר בשימוש" המפורט בגוף השאלון או בהוראות מוקדמות של המשרד. כמו כן אין להכניס לחדר הבחינה טלפונים או מכשירים אלקטרוניים אחרים. שימוש בחומר עזר שאינו מותר יוביל לפסילת הבחינה.

לאחר סיום כתיבת הבחינה יש למסור את המחברת למשגיח ולעזוב בשקט את חדר הבחינה.

מותאם

יש להקפיד על טוהר הבחינות!

הוראות לבחינה

- יש לוודא כי במדבקות הנבחן שקיבלתם מודפסים פרטים אישיים. אין להוסיף או לשנות שום פרט במדבקות, כדי למנוע עיכוב בזיהוי המחברת וברישום הציונים.
- אם לא קיבלתם מדבקה, יש למלא בכתב יד את הפרטים במקום המיועד למדבקות הנבחן.
- אסור לכתוב בשולי מחברת הבחינה (החלק המקווקו) משום שחלק זה לא ייסרק.
- לטייטה ישמשו אך ורק דפי מחברת הבחינה שיועדו לכך.
- אין לתלוש או להוסיף דפים. מחברת שתוגש לא שלמה תעורר חשד לאי-קיום טוהר הבחינות.
- אין לכתוב שם בתוך המחברת משום שהבחינה נבדקת בעילום שם.

בהצלחה!

מדבקות לנבחנים ملصقات للممتحنين	מדבקות נבחן והתאמות ملصقة ممتحن ומلاءمات שנה السنة חודש الشهر מועד موعد סמל ביה"ס מס' תעודת הזהות رقم الهوية رقم المدرسة יש להדביק כאן ↑ מדבקות נבחן (ללא שם) يجب هنا ↑ إلصاق ملصقة ممتحن (بدون اسم)	מדבקת שאלון ملصقة نموذج امتحان
שאלון: 075241		
עברית לעצמאים מותאם		

יש לסמן במשבצת ☐ אם ניתנה מחברת נוספת
يجب الإشارة في المربع إذا أُعطي دفتر إضافي

* التعليمات باللغة العربية على ظهر الصفحة

الإدارة التربوية
وزارة التربية والتعليم
القسم الكبير لامتحانات

دفتر امتحان

تحية للممتحنين وللممتحنات،

يجب قراءة التعليمات في هذه الصفحة والعمل وفقاً لها بدقة. عدم تنفيذ التعليمات قد يؤدي إلى عواقب مختلفة وحتى إلى إلغاء الامتحان. أعد الامتحان لفحص التحصيلات الشخصية، لذلك يجب العمل بشكل ذاتي فقط. أثناء الامتحان، لا يُسمح طلب المساعدة من الغير، ولا يُسمح إعطاء أو الحصول على مواد مكتوبة أو شفوية.

لا يُسمح إدخال مواد مساعدة - كتب، دفاتر، قوائم - إلى غرفة الامتحان، ما عدا "مواد مساعدة يُسمح استعمالها" المفصلة في نموذج الامتحان أو في تعليمات مسبقة من وزارة التربية والتعليم. كما لا يُسمح إدخال هواتف خلوية أو أجهزة إلكترونية أخرى إلى غرفة الامتحان. استعمال مواد مساعدة لا يُسمح استعمالها سوف يؤدي إلى إلغاء الامتحان. بعد الانتهاء من كتابة الامتحان، يجب تسليم الدفتر للمراقب ومغادرة غرفة الامتحان بهدوء.

ملاحم

يجب التقيد بنزاهة الامتحانات!

تعليمات للامتحان

1. يجب التأكد بأن تفاصيلكم الشخصية مطبوعة على ملصقات الممتحن التي حصلت عليها. لا يُسمح إضافة أو تغيير أية تفاصيل في الملصقات، وذلك لمنع عواقب في تشخيص الدفتر وفي تسجيل العلامات.
2. في حال عدم حصولكم على ملصقة، يجب ملء التفاصيل في المكان المعد لملصقة الممتحن، بخط يد.
3. لا يُسمح الكتابة في هوامش الدفتر (في المنطقة المخططة)، لأنه لن يتم مسح ضوئي لهذه المنطقة.
4. للمسودة تُستعمل أوراق دفتر الامتحان المعدة لذلك فقط.
5. يُمنع نزع أو إضافة أوراق. الدفتر الذي يُسلم ناقصاً يُثير الشك بعدم الالتزام بنزاهة الامتحانات.
6. لا يُسمح كتابة الاسم داخل الدفتر، لأن الامتحان يُفحص بدون ذكر اسم.

نتمنى لكم النجاح!

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ תשפ"ג, 2023
מספר השאלון: 75241
נספחים: נספח 1 – טקסטים
נספח 2 – דף עזר

**שאלון מותאם
לבתי ספר עצמאיים**

א. משך הבחינה: שלוש שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני חלקים.

חלק ראשון	–	הבנה והבעה	–	50 נקודות
חלק שני	–	לשון	–	50 נקודות

פרק א: שם המספר

פרק ב: תחביר
פרק ג: מערכת הצורות

יש לבחור באחד הפרקים

סך הכול – 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: דף עזר (נספח 2).

ד. הוראה מיוחדת: יש לענות על השאלות בגוף שאלון זה לפי ההוראות.

שימו לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, קיץ תשפ"ג, מס' 75241 + נספחים

חלק ראשון – הבנה והבעה (50 נקודות)

קראו את המאמרים א–ג שבנספח 1 המצורף, וענו על כל השאלות 1–5 שלפניכם.
הקפידו על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

1. במאמר א בפסקות ב, ד מוצגות שתי טענות שרווחות בציבור, והכותב מתמודד איתן.

א. כתבו את שתי הטענות הרווחות. (4 נקודות)

ב. (1) הכותב משיב על כל אחת מן הטענות הרווחות. מתשובותיו עולה טענה אחת משותפת.

כתבו את הטענה של כותב המאמר. (3 נקודות)

(2) • האם כותב מאמר ב מסכים עם טענתו של כותב מאמר א או מתנגד לה?

• העתיקו ממאמר ב משפט המוכיח את תשובתכם.

(3 נקודות)

2. הרב אונגר (מאמר א) מזכיר את התפילה בפסקה ב ובפסקה ד במאמר.

א. מהו התפקיד הטיעוני של התפילה בפסקה ב? (2 נקודות)

הקיפו את התשובה הנכונה.

טענת הכותב, טענת נגד, הפרכה, נימוק

ב. בשתי הפסקות הרב אונגר מציג גישות שונות של המתפלל.

מהו ההבדל בין שתי הגישות מבחינת נקודת המבט של המתפלל? (נקודה אחת)

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, קיץ תשפ"ג, מס' 75241 + נספחים

3. במאמר א, פסקה ה מובאים דברי המדרש: "הצדיקים – ליבם ברשותם" (בראשית רבה סז, יח). הרב אונגר לומד מציטוט זה מהו היחס הרצוי של כל אדם לרגשותיו.

א. כתבו מהו היחס הרצוי, לפי הרב אונגר. (3 נקודות)

ב. גם הרב פרידמן (מאמר ב) וגם מלכה וגנר (מאמר ג) מביעים רעיון דומה בנוגע ליחס לרגשות.

העתיקו מכל אחד מן המאמרים ב, ג משפט המביע רעיון זה. (4 נקודות)

מאמר ב: _____

מאמר ג: _____

4. לפניכם ציטוטים מן המאמרים א, ג.

• "אדם בעל אישיות כזו יכול להרגיע את עצמו כאשר הוא חש מועקה או תסכול".

(מאמר א, פסקה ה)

• "אדם שהאינטליגנצייה הרגשית שלו מפותחת מסוגל לזהות רגשות שלו ורגשות של

אחרים". (מאמר ג, פסקה ד)

א. למי מועילה האינטליגנצייה הרגשית, לפי כל אחד מן הציטוטים? (2 נקודות)

מאמר א: _____

מאמר ג: _____

ב. על פי מאמר ב, פסקות ז-ט, כתבו לאיזה משני הציטוטים שלעיל דומה דעתו

של כותב מאמר ב. _____

• העתיקו ממאמר ב משפט המוכיח את קביעתכם.

(3 נקודות)

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, קיץ תשפ"ג, מס' 75241 + נספחים

5. מטלת כתיבה (25 נקודות)

בקורס שאתם משתתפים בו העוסק בפיתוח האישיות התבקשתם לכתוב סקירה על הרגשות בחיינו.

בסקירה הציגו את ההשפעות השליליות של הרגשות על חיינו, ואת תרומתה של האינטליגנצייה הרגשית לחיי האדם.

התבססו על שני המאמרים א ו-ב בלבד.

הקפידו על דרכי מסירה מקובלות ועל אזכור מקורות המידע בגוף הסקירה ובסופה (ביבליוגרפיה).

כתבו בהיקף של 100–200 מילים. השתמשו בעמוד זה לכתובת טיוטה, ואת הסקירה כתבו בעמודים 7–8.

טיוטה

[illegible]

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, קיץ תשפ"ג, מס' 75241 + נספחים

[illegible]

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, קיץ תשפ"ג, מס' 75241 + נספחים

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, קיץ תשפ"ג, מס' 75241 + נספחים

חלק שני – לשון (50 נקודות)

בחלק זה שלושה פרקים. ענו על שני פרקים: על פרק א – חובה, ועל אחד מן הפרקים ב-ג.

פרק א: שם המספר – חובה (10 נקודות)

ענו על שאלה 6.

6. א. לפניכם משפטים ובהם מודגשות אפשרויות להגיית שם המספר. **הקיפו** את הצורה הנכונה של שם המספר מבין האפשרויות הנתונות.

(1) בגיליון **תשע / תשעה** של כתב עת של ארגון ציבורי התפרסם מאמר המתבסס על **חמש / חמישה** מחקרים בנושא אינטליגנצייה רגשית במקומות עבודה. במאמר פירטו החוקרים את **ארבע / ארבעת** המסקנות שלהם מן המחקרים.

(2) ממצאי המחקר הראשון מלמדים שתקשורת אפקטיבית היא **אחד / אחת** מאבני היסוד של מערכת יחסים בין עובדים. המחקר השני מציין **שלוש / שלושה** סגנונות של הקשבה, ובהם הקשבה מתוך אמפתיה והקשבה ביקורתית.

(3) בסקר שנערך בקרב מנהלי חברות, **שישים ושניים / שישים ושתיים** אחוזים מן המנהלים קבעו שנדרשות מיומנויות רגשיות בגיוס עובדים חדשים.

(4) מחקר אחר בדק את ההשפעה של הרגשות על התפקוד של עובדים בתפקידי שירות לקוחות. כל עובד שנבדק משרת בממוצע **ארבעים ושישה / ארבעים ושש** לקוחות ביום. המחקר מגלה כי כשעובדים המספקים שירות מדחיקים את רגשותיהם בזמן העבודה, הם פוגעים ב**שלוש / שלושת** התחומים החשובים לארגון: העובד עצמו, שביעות הרצון של הלקוח ויעילות העבודה.

(5) במקומות עבודה רבים עובדים מוחלפים ברובוטים. מספר הרובוטים בתעשייה בארצות הברית גדל פי **שניים / שתיים** בעשור האחרון, ולאחרונה הודיעה חברת מחשבים גדולה על פיטורי **אחד עשר אלף / אחת עשרה אלף** עובדים ועובדות, בין השאר בגלל שימוש ברובוטים במקום באנשים. אולם הכול מודים כי את העובדים במקצועות הקשורים ברגש אי אפשר להחליף ברובוטים.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, קיץ תשפ"ג, מס' 75241 + נספחים

לפניכם שני פרקים: פרק ב – תחביר, פרק ג – מערכת הצורות.
בחרו בפרק שלמדתם: בפרק ב – תחביר **או** בפרק ג – מערכת הצורות.
בפרק שבחרתם ענו על השאלות לפי ההוראות.

ציינו את שם הפרק שבחרתם: _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, קיץ תשפ"ג, מס' 75241 + נספחים

פרק ב: תחביר (40 נקודות)

בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 7–11 (לכל שאלה – 10 נקודות).

שימו לב: • בכל שאלה שתבחרו, ענו על כל הסעיפים.

• תוכלו להיעזר בנספח 2 – דף העזר.

7. לפניכם שלושה משפטים.

(1) אם נצליח לשנות את המחשבה השלילית, נוכל לשנות את הרגש השלילי שבא בעקבותיה.

הסוג התחבירי: _____

(2) מנגנוני ההגנה שלנו מסייעים לנו לעיתים בהתמודדות עם מצבים קשים, עם זאת

שימוש בלתי מושכל בהם עלול להזיק. הסוג התחבירי: _____

(3) השכל לעומת הרגש הוא איטי, שקול ומחושב. הסוג התחבירי: _____

א. • כתבו ליד כל משפט את הסוג התחבירי שלו.

• אם המשפט מורכב, תחמו את הפסוקיות שבו, וכתבו מעל כל אחת מהן את התפקיד התחבירי שלה.

ב. מהו הקשר הלוגי במשפט (2)? _____

ג. המירו את משפט (2) במשפט מסוג תחבירי אחר. שמרו על הקשר הלוגי שבמשפט הנתון.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, קיץ תשפ"ג, מס' 75241 + נספחים

8. א. לפניכם שני משפטים, ובהם חלקים כוללים.

(1) בעקבות אירועים שונים מתעוררים באדם תסכול או ייאוש.

(2) כשאדם מגיב בכעס, לא השכל מוביל אותו אלא הרגש.

- סמנו קו מתחת לחלק הכולל בכל אחד מן המשפטים.
- ציינו את התפקיד התחבירי המשותף לחלקים הכוללים בשני המשפטים.

- ציינו מהו הקשר הלוגי בחלק הכולל בכל אחד מן המשפטים.

_____ הקשר הלוגי במשפט (1):

_____ הקשר הלוגי במשפט (2):

ב. לפניכם ארבעה משפטים מורכבים, ובכל אחד מהם פסוקית הפותחת במילת השעבוד "כי".

ציינו מעל כל אחת מן הפסוקיות את תפקידה התחבירי.

(1) נראה לנו כי אירועי החיים מייצרים את מערכת הרגשות.

(2) נזכור כי המציאות היא לעולם אובייקטיבית.

(3) אדם בעל אינטליגנצייה רגשית מפותחת מסוגל למתן את רגשותיו בשעת כעס

כי המודעות שלו מכוונת אותו לשליטה ברגשותיו.

(4) ההכרה כי אנו מסוגלים לשלוט ברגשותינו מעודדת אותי.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, קיץ תשפ"ג, מס' 75241 + נספחים

9. א. לפניכם ארבעה משפטים ובכל אחד מהם מסומנת בקו המילה "רגשות".
בכל משפט כתבו מעל המילה "רגשות" את התפקיד התחבירי שלה.

(1) במחקר התגלה כי רגשות חיוביים ונעימים גורמים להפרשת חומרים מועילים בגוף.

(2) אירועי החיים משפיעים על מערכת הרגשות שלנו.

(3) לפעמים נדמה לנו שאיננו יכולים להתמודד עם הרגשות שלנו.

(4) הודות לרגשות החיוביים שלנו אנו מקבלים החלטות טובות.

ב. לפניכם משפט ובו תמורה.

במצב אידיאלי האדם משכיל לנהל את רגשותיו, הן את הרגשות החיוביים הן את הרגשות השליליים.

- סמנו קו מתחת לתמורה במשפט.
- העתיקו מן המשפט את הביטוי המכליל. _____
- ציינו את התפקיד התחבירי של הביטוי המכליל שהעתקתם. _____

ג. לפניכם משפט מורכב.

מודעות עצמית וניהול רגשות הם רכיבים של האינטליגנציה הרגשית המסייעים לאדם בבניית אישיותו.

המירו את המשפט המורכב במשפט פשוט שיש בו תמורה.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, קיץ תשפ"ג, מס' 75241 + נספחים

10. א. לפניכם שני משפטים, ובכל אחד מהם יש הסגר.

(1) למחשבה שלנו יש השפעה רבה על הרגשות שלנו, ובוודאי יש לה השפעה ניכרת על התגובות שלנו.

(2) לאמיתו של דבר, המודעות לכוחות המשפיעים על האדם מכוונת אותו לשליטה ברגשותיו.

• הקיפו את ההסגר בכל אחד מן המשפטים.

• ציינו את התפקיד המשותף לשני ההסגרים מבחינת המשמעות. _____

ב. לפניכם שלושה משפטים.

(1) פעולה ללא מחשבה או תכנון עלולה להפר את האיזון העדין של יחסינו עם הזולת.

(2) סיכויי ההצלחה של פעולה בלי תכנון אינם גבוהים.

(3) אם פעולות כאלה חוזרות ונשנות, כנראה נחוש תסכול מתמשך.

• בשניים מן המשפטים יש נשוא מורחב. הקיפו כל אחד מן הנשואים המורחבים.

• העתיקו מן המשפטים נשוא אחר, וציינו את הסוג שלו.

הנשוא: _____ הסוג שלו: _____

• ציינו את התפקיד התחבירי של המילים המודגשות בקו במשפטים.

הזולת – _____ תסכול – _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, קיץ תשפ"ג, מס' 75241 + נספחים

11. א. לפניכם קטע העוסק במודעות לרגשות.

אחד הנושאים החשובים ביחסים בין אנשים הוא המודעות לרגשות. לפי המומחים, פיתוח מודעות לרגשות כבר בגיל הרך יתרום לאדם בהמשך חייו. מחקרים מראים שקריאה לרגש בשמו יוצרת אצל ילדים מודעות לרגשות.

על פי הקטע, כתבו שלושה משפטים שהנושא התחבירי של כל אחד מהם הוא "מודעות לרגשות".

1. _____
2. _____
3. _____

ב. לפניכם משפט, ובו שתי מילים המסומנות בקו.

אנשים חסרי אינטליגנצייה רגשית אינם מודעים לרגשותיהם, ואין להם יכולת הבנה של רגשות האחר.

ציינו מעל כל אחת מן המילים המסומנות בקו את התפקיד התחבירי שלה.

ג. לפניכם קטע ובו צורות בינוני מודגשות.

למחשבה שלנו יש השפעה **ניכרת** על הרגשות שלנו. **מבוגרים**, בניגוד לילדים, יכולים להבין שהפרשנות האישית שלהם **צובעת** את המציאות ברגשות חיוביים או שליליים.

כתבו מעל כל אחת מצורות הבינוני המודגשות את חלק הדיבור שלה:

פועל, שם עצם, שם תואר.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, קיץ תשפ"ג, מס' 75241 + נספחים

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

- בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 12–16 (לכל שאלה – 10 נקודות).
- שימו לב: • בכל שאלה שתבחרו, ענו על כל הסעיפים.
 - תוכלו להיעזר בנספח 2 – דף העזר.

12. לפניכם טבלה, ובה משפטים שבהם פעלים מודגשים. נתחו בטבלה את הפעלים המודגשים: ציינו את השורש ואת הבניין של כל פועל.

המשפט	השורש	הבניין
במקום להתפלל שהמציאות תשתנה, נתפלל שאנחנו נשתנה (נִשְׁתַּנֶּה).		
אם רגשותינו ישתנו, נוכל (נוֹכַל) לחיות חיים נוחים, רגועים ויעילים.		
עלינו לזהות (לְזַהוֹת) את התכונות החסרות לנו כדי להתמודד עם המציאות.		
רבים מן התלמידים שקיבלו ציונים נמוכים תפקדו (תִּפְקְדוּ) היטב בחברה.		
שליטה ברגשות מעידה (מְעִידָה) על אינטליגנצייה רגשית.		
מן המחקרים מוכח (מוֹכָח) שאינטליגנצייה רגשית מתפתחת עם הגיל.		
אדם יכול להרגיע את עצמו כשהוא חש (חָשׂ) מועקה או תסכול.		

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, קיץ תשפ"ג, מס' 75241 + נספחים

13. א. לפניכם שני משפטים ובהם פעלים מודגשים.

(1) אנשים **מונעים** מרגשות, אך לעיתים הרגשות **מונעים** מן האדם לממש את מטרותיו.

(2) המוזיקה באולם ההמתנה **מנעימה** את שהותם של הלקוחות.

בטבלה שלפניכם כתבו את השורש ואת הבניין של כל אחד מן הפעלים המודגשים.

הפועל	השורש	הבניין
מונעים		
מונעים		
מנעימה		

ב. לפניכם שני משפטים ובהם המילה "קליטה".

(1) רק אחרי **קליטה** של המידע במוח מתעורר הרגש.

(2) המנגינה של השיר החדש **קליטה** וקלה.

ציינו ליד כל אחד מן המשפטים מהו חלק הדיבור של המילה "**קליטה**" שמוזכרת בו.

בחרו את התשובה מן הרשימה: פועל, שם עצם, שם תואר.

ג. לפניכם חמש מילים: תורשה, תלושה, תומכת, תוספת, מולד

הקיפו שלוש מילים שהאות וי"ו שבהן היא אות שורשית.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, קיץ תשפ"ג, מס' 75241 + נספחים

14. לפניכם קטע ובו מילים מודגשות.

לאנשים בעלי מנת משכל גבוהה שאין להם אינטליגנצייה רגשית יש ביטחון ביכולת ה**אינטלקטואלית** שלהם. אולם לרוב הם נמנעים מהבעת רגשות, ולכן הם נחשבים אנשים **מקובעים** ומנותקים מרגשות הזולת, ולעיתים נראה שהם מגלים יחס **צונן ואדיש** לסביבתם. לעומתם אנשים בעלי אינטליגנצייה רגשית הם אנשים **מאוזנים** מבחינה חברתית. הם מאופיינים בחיי רגש **עשירים**, ונוטים להביע רגשות ולחוש תחושה **חיובית** בנוגע לעצמם.

א. מהו חלק הדיבור המשותף לכל המילים המודגשות בקטע? _____

ב. (1) מבין המילים המודגשות, העתיקו מילה אחת בצורת בינוני. _____

כתבו את הבניין שלה. _____

(2) מבין המילים המודגשות, העתיקו מילה אחת במשקל אחר (שאינו צורת בינוני).

כתבו את המשקל שלה. _____

ג. לפניכם שתי מילים שנוצרו בדרך של בסיס וצורן סופי: **חיובי, אינטלקטואלי**. ציינו מהו ההבדל בין הבסיס של המילה **חיובי** ובין הבסיס של המילה **אינטלקטואלי**.

ד. לפניכם משפט:

בדרך כלל תגובה רגשית היא תגובה **מִידִית**, וכדי לעשותה שקולה ומחושבת צריך "לספור עד עשר".

המילה **מִידִית** נוצרה בשני שלבים.

בכל אחד מן המשפטים שלפניכם **הקיפו** את האפשרות הנכונה והשלימו את המידע החסר.

- במילה **מִידִית** הצורן הסופי י הוא צורן **גזירה** / **נטייה**, ומשמעותו: _____.
- במילה **מִידִית** הצורן הסופי ת הוא צורן **גזירה** / **נטייה**, ומשמעותו: _____.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, קיץ תשפ"ג, מס' 75241 + נספחים

15. א. לפניכם קטע, ובו מודגשים פעלים.

ללא אינטליגנצייה רגשית הרגשות **מנווטים** (מְנוּטִים) את האדם והוא **מובל** (מוֹבָל) בידיהם. האדם **שבוי** (שְׁבוּי) בידי רגשותיו, ויש חשש שהוא **ינותב** (יִנְתָּב) למחוזות שאינם טובים לו, ורעים מאוד לסביבתו. המודעות **מכוונת** (מְכוּנֶת) את האדם **לשלוט** (לְשַׁלֵּט) ברגשותיו ולא **להישלט** (לְהִשָּׁלֵט) בידיהם.

מבין הפעלים המודגשים העתיקו שלושה פעלים סבילים (פועל או שם פועל).
ציינו את הבניין של כל אחד מן הפעלים שהעתקתם.

הפועל הסביל: _____ הבניין: _____

הפועל הסביל: _____ הבניין: _____

הפועל הסביל: _____ הבניין: _____

ב. לפניכם שלוש מילים מחידושי האקדמיה ללשון העברית.

_____ **עֲצִים** (אינטנסיבי)

_____ **חֶשְׁכוֹן** (בְּלָקָאוֹט)

_____ **מִידְעוֹן** (פרסום המופץ מטעם גוף מסוים ובו סוגי מידע שונים).

(1) **הקיפו** את המילה היוצאת דופן מבחינת דרך התצורה שלה.

(2) • ליד מילה שנוצרה בדרך של שורש ומשקל, כתבו את המשקל שלה ואת משמעותו.

• ליד מילה שנוצרה בדרך של בסיס וצורן סופי, כתבו את הצורן הסופי שבה ואת משמעותו.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, קיץ תשפ"ג, מס' 75241 + נספחים

16. א. לפניכם קטע שחסרים בו **פעלים**. כתבו בכל מקום ריק את הפועל המתאים על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

דוגמה: המוכר התעלל (ע-ל-ם) מן התלונה של הלקוח.

רוב בני האדם מאמינים שאי אפשר לשלוט ברגשות, ושמרגע שהרגש _____ (ע-ו-ר) אצלנו, אין לנו בחירה חופשית כיצד נרגיש או כיצד _____ (ג-ו-ב). האמת היא שרגש הוא חוויה אישית שנוצרת בנו באופן בלתי מודע, אבל אם _____ (פ-נ-ם) את העובדה שאנחנו אחראים לרגשות שלנו ומייצרים אותם, נצליח גם _____ (נ-ו-ט) אותם למקומות טובים. מומחים ממליצים: תנו לרגש מקום. אל _____ (ל-ח-ם) בו, אל _____ (נ-ס-י/ה) להיפטר ממנו. _____ (א-פ-ש-ר) לו להיות נוכח, וחשבו מה אפשר ללמוד ממנו על עצמכם.

ב. לפניכם קטע שחסרים בו **שמות עצם**. כתבו בכל מקום ריק את שם העצם המתאים על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

דוגמה: בעקבות הטיפול חל שינוי (ש-נ-י/ה) במצבו של החולה.

מומחים קובעים כי אפשר ואף רצוי לפתח אינטליגנצייה רגשית. הם מסבירים כי בעזרת _____ (ת-ר-ג-ל) נכון ובאמצעות _____ (נ-ח-י/ה) של איש מקצוע אפשר לצפות לעלייה משמעותית ברמת האינטליגנצייה הרגשית. אפשר למשל לרכוש _____ (י-כ-ל) לזהות רגשות של אחרים דרך סימנים חיצוניים, כמו שפת הגוף והבעות הפנים. אולם כדי שנצליח לפענח רגשות של אחרים וכדי שֶׁ _____ (ג-ו-ב) שלנו תהיה מתאימה, עלינו להבין תחילה את הרגשות שלנו. _____ (ב-ו-ן) הרגשות שלנו מאפשרת לנו לחוש _____ (ז-ה-י/ה) עם האחר ולגלות אמפתיה כלפיו. אם נדע לתת שם ל _____ (ח-ו-ש) שלנו, להבין מהו אותו רגש שמציף אותנו, מהי ה _____ (ש-פ-ע) שלו עלינו, וכיצד הוא גורם לנו לרצות להגיב, נוכל לנהל את רגשותינו בצורה טובה יותר ולהרגיש בנוח עם עצמנו. כך גם נפיק _____ (י-ע-ל) ביצירת קשרים עם אחרים, ונחזק קשרים קיימים.

/בהמשך דפי טיוטה/

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, קיץ תשפ"ג, מס' 75241 + נספחים

טיוטה

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

טיוטה

[illegible]

"איתך בכל מקום, גם בבגרות.
בהצלחה, מועצת התלמידים והנוער הארצית"

"معك في كل مكان، وفي البجروت أيضًا.
بالنجاح، مجلس الطلاب والشبيبة القطري"

נספחים: נספח 1 – מאמרים ונספח 2 – דף עזר
לשאלון מותאם, עברית: הבנה, הבעה ולשון
לבתי ספר עצמאיים
75241, קיץ תשפ"ג

מותאם

נספח 1 – מאמרים

לפניכם שלושה מאמרים.

קראו אותם, וענו על השאלות בשאלון המחברת המצורף.

מאמר א

ניהול רגשות

מאת הרב אייל אונגר

- א התפקוד של האדם בשגרת היום-יום מושפע ממצב הרוח שלו: כשהאדם מוצף ברגשות חיוביים ונעימים, מופרשים בגופו חומרים הממלאים אותו באנרגייה ומסייעים לו לתפקד ביעילות. לעומת זאת כשרגש שלילי גואה באדם, איכות התפקוד שלו נפגעת. רגשות חיוביים הם גם גורם מכריע בקבלת החלטות, משום שתחושה טובה מייצרת ביטחון בהווה ואמון בעתיד, ומתוך תפיסה זו האדם מפעיל את מנגנון קבלת ההחלטות שלו.
- ב כיצד מתעוררים רגשות? נראה לנו כי אירועי החיים הם שמייצרים את מערכת הרגשות. לא פעם יש לכך ביטוי בתפילותינו – אנו מבקשים מריבונו של עולם שישנה מהלכים, "יזיז" כמה "חיילים" בלוח המשחק של החיים כדי שנרגיש טוב יותר: יחליף את הבוס שלנו בעבודה או את השכנה ממול, יעלה לנו את שכר עבודתנו, ועוד אין-סוף משאלות ובקשות לשינוי המציאות. ואז? אז נהיה מאושרים, ורגשות נעימים יציפו אותנו.
- ג האומנם? האם המציאות היא שמשפיעה על מצב הרוח והנפש שלנו? האם המציאות היא שקובעת מה נרגיש לטוב או למוטב? למרבה הפליאה, התשובה היא שלילית. תחושת הסבל שאדם חווה אינה בהכרח תולדה של מציאות חיים קשה. דרך התגובה – התמודדות לקויה או פרשנות שגויה – היא שגורמת את עיקר הצער ומייצרת רגשות שליליים.
- ד לפעמים נדמה לנו שאיננו יכולים להתמודד עם הרגשות שלנו ולהשפיע עליהם. אולם זו טעות: למחשבה שלנו יש השפעה רבה על הרגשות שלנו, ובוודאי יש לה השפעה ניכרת על התוצאות של הרגשות האלה. איננו יכולים לשלוט בכל מה שקורה לנו, אולם אנו יכולים לשלוט בתגובות שלנו ובהשפעה שיש להן על מצבנו הרגשי. נזכור שהמציאות היא לעולם אובייקטיבית. היא אינה "טובה" או "רעה" אלא תלויה בעיני המתבונן. הפרשנות הסובייקטיבית, האישית היא שצובעת את המציאות ברגשות חיוביים או שליליים. במקום להתפלל שהמציאות תשתנה, נתפלל שאנחנו נשתנה ונהיה חזקים יותר, גמישים יותר במחשבה, סבלניים יותר, כדי שנוכל להתמודד בקלות רבה יותר עם האתגרים בחיי היום-יום, ואז חיינו יהיו נוחים, רגועים ויעילים. עלינו לזהות את התכונות החסרות לנו לשם התמודדות יעילה יותר עם המציאות, ולבקש כי משמיים יסייעו לנו לרכוש אותן.

* מעובד על פי הרב אונגר, א' (תשע"ח). **לגעת בנפש**, חלק 1, עמ' 304–310.

ה במצב אידיאלי האדם משכיל לנהל את רגשותיו – הן את הרגשות החיוביים הן את הרגשות השליליים. נאמר: "הצדיקים – ליבם ברשותם" (בראשית רבה סז, ח). הם אינם נתונים ברשות הלב, אינם נסחפים אחר הרגש וגחמותיו, אך גם אינם מתעלמים מקיומו ואינם מדחיקים אותו. הדבר מעיד על אינטליגנצייה רגשית. אדם בעל אישיות כזו יכול להרגיע את עצמו כאשר הוא חש מועקה או תסכול. הוא אינו מדחיק את רגשותיו, שכן הדחקה גורמת לרגשות להמשיך לתסוס ולהעיק מתחת לפני השטח. תחושות שליליות שמודחקות אינן נעלמות, אלא נצברות ובסופו של דבר מתפרצות.

י המוח הוא ההגה, המכוון את האדם בחייו, והלב הוא המנוע המעורר בו אנרגיות. אי אפשר לו לאדם במסע חייו לזה בלא זה, נצרך הוא להגה המנווט ולכוח המנוע המתניע ומקדם. זהו אדם בעל אינטליגנצייה רגשית המודע לרגשותיו ומנהל אותם בתבונה.

מאמר ב

נהלך ברגש

מאת הרב יוסף פרידמן

א בהיותי מורה עקבתי אחרי תלמידיי הבוגרים וגיליתי ששיעור גבוה מן המצטיינים לא נחלו הצלחה בחיי היום-יום שלהם. לעומת זאת שיעור גבוה מן המסיימים בציונים נמוכים תפקדו היטב בחברה, במקומות העבודה ובחיי המשפחה. מהי הסיבה לכך? מדוע התלמידים שהיכולת האינטלקטואלית שלהם אינה מיטבית הצליחו בחיים יותר מן המצטיינים?

ב שני כוחות שולטים באדם ומכוונים את התנהגותו: השכל והרגש. הרגשות דומיננטיים מאוד בחיינו. החוויות שאנו חווים והרגשות המתלווים אליהן הם כמו מצפנים המנחים אותנו ומשפיעים על התקשורת הבין-אישית שלנו. אנחנו מנסים להיות רצויים, חיוביים ושייכים לחברה, רוצים לחוות שמחה והתרגשות, ומתאמצים שלא לחוות עלבון, כאב ואכזבה. הרגשות שלנו מעוררים בנו מוטיבציה לפעול, ובלעדיהם כמעט אין טעם לחיינו.

ג עם זאת רגשות ללא מעצורים אינם מיטיבים עם בעליהם. החלטה המתקבלת מתוך סערת רגשות, בלי מחשבה תחילה, עלולה להפר את האיזון העדין של יחסינו עם הזולת. פעולה המונעת מרגש המתפרץ בלי מחשבה או תכנון – סיכויי הצלחתה קטנים, וכשפעולות כאלה חוזרות ונשנות, סביר שנחוש תסכול מתמשך. אדם שרגשותיו אינם מאוזנים, הוא עצמו סובל מכך: כל פגיעה קטנה נראית לו עלבון כבד.

* מעובד על פי הרב פרידמן, י' (תשע"א). **נהלך ברגש**, עמ' 40–83.

ד במוח האדם יש חלק הממונה על הידיעה, ההכרה והתפיסה – קוגניציה, והוא מופקד בין השאר גם על ויסות הרגשות⁽¹⁾ באמצעות ניתוח הגיוני. רגש הוא דבר טוב וחיובי אך ורק אם הוא משולב בהיגיון ומנווט על ידי השכל. השליטה של האדם ברגשותיו באמצעות כוח הדעת מכונה "אינטליגנצייה רגשית", דהיינו הבנת הרגשות של עצמו ושל אחרים, והיכולת להפעיל שיקול דעת בנוגע אליהם.

ה המוח מעורב בחוויית הרגש: כאשר אדם חווה חוויה כלשהי, המידע נקלט ומעובד במוחו, ורק לאחר שהבין את המתרחש, מתעוררים בו רגשות בנוגע לאירוע שחוה. למשל אם נשמע רעש כלשהו בלילה ייתכן שנחשוב שזהו ניסיון פריצה ונרגיש פחד. כלומר רגש הוא תוצאה של מחשבה. לכן אם נצליח לשנות את המחשבה, נוכל להפוך רגש שלילי לרגש חיובי: אם נבין שמקור הרעש הוא שמחה בבית השכנים, ייעלם הפחד ונרגיש רגועים.

ו במשך היום אדם עֵד לאירועים שונים המעוררים בו מגוון תחושות: רגשות שליליים כמו חשש, פחד, כעס, עצב, תסכול או ייאוש, וכנגדם רגשות חיוביים כמו שמחה ועליצות, חדווה ורוממות רוח. מקובל לחשוב שרגשות הם ספונטניים ולא ניתנים להכוונה. לאמיתו של דבר, מחשבות האדם – וליתר דיוק, הפרשנות שלו לעובדות ולנתונים – גורמות לו להרגיש מה שהוא מרגיש. מחשבות שליליות מחוללות רגשות שליליים. עלינו לזהות מחשבה שלילית כדי שנוכל לשנות אותה. היכולת לשפר את חיינו באמצעות שינוי המחשבות וממילא שינוי הרגשות – היא כוח עצום. אם ילמד האדם לזהות את רגשותיו, לשלוט בהם ולנווט אותם – חיו ייָארו אחרת. חשוב להדגיש ששליטת המוח על הלב אין פירושה דיכוי והחנקת התחושות. אנו שואפים לנתב את רגשותינו ולא לאפשר לרגשות להוביל אותנו. עלינו להיות מובילים ולא מובלים!

ז אנשים המודעים לרגשותיהם, מנהלים אותם וגם קוראים היטב את רגשותיהם של האחרים, הם בעלי אינטליגנצייה רגשית. אנשים אלה יודעים להתמודד עם רגש ביעילות ונהנים מיתרון בכל תחום בחיים. הם ניחנים גם ביכולת שכלית טובה.

(1) ויסות רגשות – היכולת של האדם לאזן את רגשותיו ולהתאים אותם למצב נתון.

- ח לעומת זאת אנשים שיש להם מנת משכל גבוהה אך אין להם אינטליגנצייה רגשית מתאפיינים בשאפתנות. יש להם ביטחון ביכולת האינטלקטואלית שלהם. אנשים אלה מבטאים את מחשבותיהם בבהירות ובשטף. הם מנותקים מרגשותיהם ולכן אינם מביעים אותם. הם מקובעים במחשבתם ונעדרי ספונטניות. הם מנותקים גם מרגשות הזולת, ולכן אין להם מודעות למה שקורה אצל האחר. אפשר להגדירם אדישים, קהים וצוננים מבחינה רגשית.
- ט אנשים בעלי אינטליגנצייה רגשית מאוזנים מבחינה חברתית. הם גלויי לב ובעלי יכולת מצוינת ליצור קשר עם אנשים ולגלות סימפתיה ואכפתיות במערכות היחסים שלהם. חיי הרגש שלהם עשירים. הם נוטים להיות אסרטיביים ולעמוד על שלהם, להביע את רגשותיהם ולחוש תחושה חיובית בנוגע לעצמם.
- י כדי שנחיה טוב יותר עם עצמנו ועם הסובבים אותנו חשוב שנעצים את כישורי האינטליגנצייה הרגשית שלנו, והדבר אפשרי: כל אדם מסוגל לפתח בתוכו כישורים אלה ולשכלל אותם.

מאמר ג

לחיות את עצמנו

מאת **מלכה וגנר**

- א הרגש והשכל מנוגדים זה לזה. אי אפשר להוכיח קיום של רגש, וגם אי אפשר לשכנע את ההיגיון בצדקתו של רגש זה או אחר. לא נוכל להוכיח בכלים מדעיים שאנחנו מתגעגעים, ואין טעם להתווכח עם ילדנו בניסיון לשכנעו כי אין סיבה לפחד מזריקות.
- ב היכולת של האדם לנהל את רגשותיו באמצעות שכלו נקראת "אינטליגנצייה רגשית". המערכת השכלית, מטבעה, מתמקדת בדברים הרחוקים והכלליים, ואילו המערכת הרגשית מתמקדת בדברים הקרובים והפרטיים. האינטליגנצייה הרגשית היא איחוד של שתי המערכות – היכולת של האדם להסתכל על עצמו, כלומר על הקרוב והפרטי – בכלייה של המערכת השכלית, כלומר ממרחק.
- ג בדרך כלל המערכת הרגשית מהירה ותוקפנית יותר מן המערכת השכלית. כדי שהאינטליגנצייה הרגשית תבוא לידי ביטוי, יש להמתין לפני שמגיבים. ברוב המקרים תגובה מיידית היא רגשית, ולכן כדי לעשותה שקולה ומחושבת צריך "לספור עד עשר", כלומר להמתין זמן מה כדי לאפשר למערכת השכלית להשפיע. עם זאת לא כדאי להגזים ו"לספור עד אלף", שכן המתנה ארוכה מדי עלולה לגרום להדחקה של הרגש ולהזיק לאדם.
- ד אדם שהאינטליגנצייה הרגשית שלו מפותחת מסוגל לזהות רגשות שלו ורגשות של אחרים, וכן לרתום את הרגשות לפתרון בעיות. למשל כאשר אדם כזה מזהה מצוקה רגשית של אדם אחר, הוא יכול להציע לו עזרה. הוא מסוגל גם לשלוט ברגשותיו ולווסת את עוצמתם. לדוגמה, כאשר ילד שב הביתה נסער, אם אימו בעלת אינטליגנצייה רגשית גבוהה, היא תדע כיצד להרגיע אותו ולמתן את סערת רגשותיו. היא לא תבטל את הרגשות שלו, והיא גם לא תלבה אותם, אלא היא תדע להעמיד אותם בפרופורציה.
- ה הכרת הרגשות והכוונתם הן למעשה "מודעות" – היכולת להכיר בכוחות המניעים את הרגשות ולנתב אותם באמצעות השכל. ללא אינטליגנצייה רגשית, הרגשות הם שמנתבים את האדם. רגשות המונעים ללא שליטה עלולים להביא את האדם למחוזות שאינם טובים לו ורעים מאוד לסביבתו. אדם בעל מודעות הוא אדם היודע לשלוט ברגשותיו ולא להישלט בידיהם.

* מעובד על פי וגנר, מ' (תשס"ט). **לחיות את עצמנו**, עמ' 504–520.

נספח 2 – דף עזר

טבלת התנועות

התנועות הקטנות	התנועות הגדולות	התנועות החטופות	
a	פתח	קמץ	חטף פתח
e	סגול	צירי חסר	י צירי מלא
i	חיריק חסר	י חיריק מלא	
o	קמץ קטן	חולם חסר	ו חולם מלא
u	קובוץ	ו שורוק	

טבלת הגופים

	גוף ראשון	גוף שני	גוף שלישי
יחיד	מדבר	נוכח	נסתר
יחידה	מדברת	נוכחת	נסתרת
רבים	מדברים	נוכחים	נסתרים
רבות	מדברות	נוכחות	נסתרות

חלקי הדיבור: שם עצם, שם תואר, פועל (שם פועל), תואר הפועל, מילת יחס, מילת קישור

תחביר

דרכי ההבעה במשפט: משפט חיווי, משפט ציווי, משפט שאלה

סוגי המשפטים: משפט פשוט, משפט מורכב, משפט איחוי (מאוחד/מחובר)

סוגי הנשואים: נשוא פועלי (לרבות נשוא מורחב), נשוא שמני, נשוא קיומי (דמוי פועל: יש, אין)

התפקידים התחביריים במשפט: נושא, נשוא, אוגד, מושא, תיאור, לוואי, תמורה

סוגי התיאורים ופסוקיות התיאור: מקום, זמן, סיבה, תכלית, אופן, מצב, תנאי, ויתור

החלקים הבלתי תלויים במשפט: הסגר, פנייה, קריאה

משפטים בעלי מבנה מיוחד: נושא סתמי, חלק ייחוד, חלק כולל

קשרים לוגיים: ריבוי והוספה, צמצום, השוואה, ברירה, הדגמה, זמן, סיבה ותוצאה, תכלית, ניגוד,

ויתור, תנאי

תורת הצורות

בנייני הפועל: קל-פָּעַל (פעל), נִפְעַל (נפעל), הִפְעִיל (הפעיל), הִפְעֵל (הופעל), פָּעַל (פיעל), פָּעַל (פועל), הִתְפַּעֵל (התפעל)

גזרות הפועל והשם:

גזרת השלמים, גזרת המרובעים

גזרות החסרים (העלולים): חסרי פ"נ (חפ"ן), חסרי פי"צ (חפי"ץ), חסרי פ"י (חפ"י)

גזרות הנחים: נחי פ"א (נפ"א), נחי פ"י/ו (נפ"י/ו), נחי ל"י/ה (נל"י/ה), נחי ל"א (נל"א), נחי ע"ו/י (נע"ו/י) גזרת הכפולים (ע"ע)

דרכי תצורת המילים:

גזירה מסורגת: שורש ומשקל

גזירה קווית: בסיס וצורן, הֶלַחַם בסיסים, ראשי תיבות (נוטריקון)

סוגי צורנים: צורן גזירה, צורן נטייה